

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibus Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Calvinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

47. Quoties volui congregare filios vestros, sicut gallina congregat pullos suos sub alis suis, & noluisti?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

modestiae finibus contineri potuit. Nihil quam suam ipse immedicabilem animi aegritudinem prodidit: & quam impias animo cogitationes foueret, hac virulenta oratione omnibus contestatum voluit.

47. *Quoties volui congregare filios vestros, sicut gallina congregat pullos suos sub alis suis, & noluisti?*

Quia haec Christi verba contra duo sua paradoxa manifestè facere Calvinus aduertit, eorum sensum studiosè peruerit. Vidit ex hoc loco arbitrij libertatem stabiliri, quae vocanti & volenti Deo repugnet, quia eo volente congregare, homines congregari nolunt. Vidit ex hoc loco non omnem hominis circa salutis opus voluntatem ex Dei electione pendere, sicut ille singulariter docet, affirmans omnes qui credunt & conuertuntur, ex praedestinate Dei gratia conuerti, neminem iustificari nisi electum, & nunquam perire qui semel iustificatus est: vt sic apud eum nulla sit sufficiens aut adiuuans Dei gratia, sed sola operans & efficax. Quae omnia docet Instir. lib. 3. cap. 24. *Quod (inquit) hic locus ad probandum liberum arbitrium, & arcanam Dei praedestinationem abolendam, à sophistis arripitur, facilis est solutio. Respondet, voluntatem Dei, cuius hic fit mentio, ab effectu esse considerandam. Quia videlicet verbo praedicationis omnes ad se promiscuè vocat, merito dicitur omnes ad se colligere. Et paulò post: Miror quosdam ita praefracto esse cerebro, vt ἀδύνατον ἀβείαν, quae passim in Scripturis occurrens nihil eos offendit, tantùm hac in parte non admittant. Mox alibi dicit se hoc argumentum copiosè tractasse. Id verò fecit loco praedilecto num. 17. Sed ad hunc locum nihil aliud responderet, quàm sicut in alijs Scripturis Deus dicitur irasci, brachia & manus extendere, quia quod humanum est, ad Deum transfertur, sic & in hoc loco se rem habere. Censet ergo Calvinus voluntatem Dei hoc loco non propriè & formaliter, sed metaphoricè accipi, vt illud dicatur velle quod ab effectu aliquo vocationis externae videretur velle, sicut dicitur irasci ab effectu vindictae quam homines cum infligunt, irasci solent, quam Dei voluntatem aliqui voluntatem signi vocant. Cæterum contra Calvinum certò tenendum est, voluntatem Dei hoc loco propriè & formaliter accipiendam esse, non metaphoricè. Nam & ipsa voluntas signi*

*Voluntas
Dei voca-
tu refra-
ctarios
qualu.*

signi in Deo, quæ præcipit, prohibet, permittit, consulit, & operatur, à melioribus theologis, non metaphoricè & ab effectu, sed propriè & formaliter dici intelligitur. Propriè enim & formaliter Deus vult ea quæ præcipit & consulit fieri; volens quoque permittit ipsa mala; volens operatur præueniendò multa bona quæ suum effectum non sortiuntur. Vide Molinam quæst. 19. art. 6. disp. 1. Hoc autem loco ipsa Dei voluntas quæ beneplaciti vocatur, respectu sanè auxiliorum gratiæ Dei intelligitur; respectu autem operum ipsorum voluntas non absoluta & efficax seu consequens, quæ semper impletur, & cui non resistitur, sed antecedens & conditionata. Deus quippe verò voluntatis suæ affectu, vera bonitate & misericordia sua, voluit & frequenter voluit, Iudaicum populum ad idola & alias impietates diffluentem, ad sese reuocare, & in sinum gratiæ suæ suppeditatis auxiliis tam externis quam internis recolligere; sicut gallina verò & tenero affectu vagantes suos pullos vult ad se recolligere, ne à miluo vagantes rapiantur. Hunc sensum ipsa Christi allata similitudo à nobis extorquet; & sine tali sensu falsa erit similitudo proposita. Non enim metaphoricè, sed propriè vult suos ad se pullos gallina colligere. Nec sequitur tamen quòd Deus efficaciter & absolute ipsam conuersionem velit, quia gallina vult absolute suos ad se pullos colligere; eò quòd Deus sic misericorditer vult congregare dispersos, vt cum iudicio & iustitia id faciat, non impetu & impulsu aliquo naturali. Dei autem iudicium hoc habet, vt rationalem creaturam pro modo conditionis eius ad se colligat, volentem scilicet, & diuinæ voluntati ac vocationi liberè acquiescentem. Quare causa hoc loco cur hæc Dei voluntas respectu conuersionis ipsius impleta non fuerit adicitur: *Et nolulistis*. Hanc quoque voluntatis humanæ repugnantiã liberam fuisse, & ab ipsa profectam, pœna subsequens demonstrat: *Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta*. Porro & sic liberam fuisse ad malum, vt poruerint quoque sese conuerrere ad bonum, eadem verba demonstrant. Non enim pro eo quod facere non poterant, tanta pœna plecterentur. Fuit ergo in hac Dei voluntate gratia sufficiens, tamen non efficax: sufficiens, inquam, vt possent congregari, sed non efficax vt vellent, quæ vt desisset, ipsi in causa fuerint; quod illa Augustini sententia docet. *Gratia Dei adiuuat hominum voluntates* (nimirum quantum in se est, & antecedenter) *qua vt non adiuuentur* (scilicet efficaciter & cum effectu) *in ipsis itidem causa est, non in Deo: id est,*

De pecca.
mor. & re-
miss. lib. 1.
cap. 17.

quia

quia ipsi nolunt hoc fit, non quia Deus non vult; qui, vt alibi Augustinus docet, sic omnem hominem illuminat vententem in hunc mundum, vt omnes homines possint, si velint, ad Dei praecepta seruanda sese conuertere. De Genesi contra Manichæos lib. 1. cap. 3. Vnde & rursus dicit. Verum omnino est, omnes homines ad Dei praecepta complenda sese conuertere posse si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere charitatis vt possint. Hanc Dei erga Iudæos præcipuè gratiam adiuuantem, ac sufficienter præparantem, sed eorum sola culpa inefficacem, Christus hoc loco ad futuram in eos vindictam iustitiam demonstrandam commemorat. Idem facit alius Propheta. *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis.* Et ne hæc Dei voluntas velleitas tantum quædam & metaphoricè dicta putetur, addit Propheta. *Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem.* Docet Deum multam illis & copiosam gratiam dedisse vt à peccatis suis mundarentur, illos tamè mundari noluisse. Non igitur à Dei sola electione, vt vult Caluinus, & absoluta eius voluntate, sed à Dei bonitate & libera hominum cooperatione pendet hominis voluntas bona vt ad Deum conuertatur, quod & perspicuè Augustinus docet, *Retract. lib. 1. cap. 12.* vbi concludit contra Manichæos, in potestate hominis esse, mutare in melius voluntatem; sed addit contra Pelagianos, hanc potestatem nullam esse nisi à Deo detur, id est, nisi Deus velit nos congregare, voluntatem præparare, adiuuare, &c. Caluinus, vt Pelagianismum excutiat, in Manichæorum dementiam incurrit.

Denique sic hunc locum explicat Caluinus, vt quum Christus hinc dicat voluisse se congregare, &c. ille dicat Christum hoc non voluisse, sed signum aliquod voluntatis suæ dedisse quasi hoc voluerit, sicut Deus quum punit, signum dat iræ quæ in eum non cadit. Sed quum ex hac expositione sequatur aut Euangelium hinc mentiri, aut Deum rem eandem velle ac non velle, hunc nodum Caluinus his verbis abrumpit: *Solutio alibi à nobis adducta sufficit, quamuis multiplex sit Dei voluntas quoad sensum nostrum, non tamen cum hoc & illud in se velle, sed pro sapientia sua varie multiplici acsonitos reddere sensus nostros, donec cognoscere nobis dabitur mirabiliter cum velle quod nunc videtur esse voluntati eius aduersum.* Hæc ille. Concludit hoc loco sic Christum voluisse congregare quod reuera non voluit, sicut alibi docet. Deum mirabiliter velle peccata

Retract. lib. 1. c. 10.

Ezech. 24.

Caluinus Christo contradicit.

Instit. lib. 3. cap. 24. num. 17.

Instit. lib. 1. cap. 10. num. 3.

cata impiorum, quæ nunc propter præcepta eius in contrarium, voluntati eius aduersa videntur. Et hanc blasphemiam docens, iubet nos stare attonitos, & Dei sapientiam mirari, sui cerebri spectrum Dei sapientia nomine pallians.

IN MATTHÆI CAP. XXIIII.

15. *Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, &c.*

Difficultatis huius loci causa.

Hic locus multis ex causis obscurus est, ut parum attendentibus valde dubium sit, quæ tandem sit ista abominatio desolationis, de qua Christus loquitur. Primum *abominatio desolationis*, vox in Scripturis rara est, nec nisi apud Danielem & hoc loco reperitur, nec significat abominandam desolationem iuxta consuetam Hebræorum phrasim, sed abominationem quæ desolationis causa aut principium erat. Ipsa quoque abominatio non designat aliquam rem propriam, sed ab effectu, id est, quæ execranda & abominanda est. Desolatio verò Græco quidem vocabulo *τὸ ἐρημώσεως* respondet, sed in Hebræo *stupendam*, vel admirabilem potius significat. Ita verba generalissima & dubia magnam difficultatem pariunt. Deinde Danielis locus valde incertus est. Ter enim cap. 9. 11. & 12. de hac abominatione desolationis loquitur. Et cap. quidem 9. atque 11. satis clarè de illa loqui videtur quæ facta est in vastatione Hierusalem, per Romanos. Quod enim cap. 9. dicitur; *In dimidiis hebdomadis deficiet hostia & sacrificium, & erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio*; non nisi de cessantibus legalibus redemptione per Christum facta, & statim (ad maiorem eius rei euidentiâ) templi vastatione consequente, intelligi potest. Similiter quod cap. 11. dicitur, *Venient super eum tristes & Romani, &c. moxque paulò post, Auferent iuge sacrificium, & dabunt abominationem in desolationem*, non nisi de vastatione Hierosolymæ per Romanos facta intelligi potest. At tamen cum in fine cap. 12. sic legimus: *A tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies 1290. Beatus qui expectat & peruenit usque ad dies 1335.* non nisi de fine seculi, & de sublato per Antichristum Christianorum sacrificio, eiusque breui regno intelligi posse videntur. Christus ergo hoc loco de eadem loqui videbitur.

Et P
tia.
ven
loqu
Iren
A
stum
iung
rum
tu I
Tunc
verbi
impu
quib
Luca
tharu
Q
12. de
loqui
fuera
enim
in cru
cidit
Eccle
Præd
ipsis,
N
loqui
dais p
abom
enim
nos f
Sed q
fine &
se exp
quo
Dani
Chri
saris
lib. 18
gi po
Titi
Ec